

Mercats financers

Pablo Larraga López
Elisabet Ruiz Dotras
Lluís Sust

PID_00185666

Material docent de la UOC

Pablo Larraga López

Llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresariales. Analista financer i membre de la Junta Catalana de l'Institut Español de Analistas Financieros. Membre de l'European Financial Planning Association. Fundador de MEFF Renta Fija. Professor de finances i consultor financer.

Elisabet Ruiz Dotras

Doctora en Ciències Econòmiques i Empresariales. Professora agregada dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC. Directora de programa de grau de Màrqueting i Investigació de Mercats. Directora del màster d'Instruments i mercats financers.

Lluís Sust

Màster en Mercats financers. Llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresariales. Director de Mercat de Capitals de Caixa Enginyers. Professor associat de la Universitat de Barcelona.

La revisió d'aquest material docent ha estat coordinada per la professora: Elisabet Ruiz Dotras (2013)

Tercera edició: febrer 2013

© Lluís Sust, Elisabet Ruiz Dotras, Pablo Larraga López

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2013

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Eureka Media, SL

Dipòsit legal: B-31.615-2012

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

Des del començament de la dècada dels anys vuitanta, l'àmbit de les finances han estat en constant canvi en la majoria d'economies desenvolupades fins al punt que, avui en dia, encara ens trobem immersors en un context financer en permanent variació.

La majoria de mercats financers han deixat enrere l'autarquia i l'intervencionisme i s'han obert a un entorn complex en plena innovació i globalització. El naixement de nous actius, l'aparició de nous mercats organitzats i el desenvolupament d'altres d'existents ha estat la constant dels darrers temps.

Així doncs, el paper capdavanter dels mercats financers fa que avui dia el món de les finances resulti indispensable com a instrument de comprensió de tot allò que actualment succeeix en l'àmbit financer i econòmic, no tan sols en l'àmbit nacional, sinó també en l'àmbit internacional.

El contingut del material que aquí es presenta està bàsicament orientat al coneixement, comprensió i anàlisi dels actius financers i dels diferents mercats en què aquests operen. Té com a finalitat introduir l'estudiant en el sistema financer i els principals mercats on els actius més habituals cotitzen.

En economia, un mercat financer és un espai en el qual es duen a terme els intercanvis d'actius o instruments financers i se n'acorden els preus. I com és habitual, els mercats financers estan afectats per la llei de l'oferta i la demanda i situen tots els venedors en el mateix lloc, i així fan més fàcil trobar possibles compradors.

En realitat no hi ha una classificació única per a catalogar els mercats financers, sinó que se'n poden diferenciar segons diversos criteris. Però en general, i seguint l'estructura que aquí es presenta, podem dir que tenim els mercats de deute –que inclou els mercats interbancaris, els de divises, els monetaris i alguns de renda fixa–, els mercats d'accions i els mercats de derivats.

Una altra classificació dels mercats, molt estesa i àmpliament acceptada, és diferenciar els mercats segons el termini de negociació dels seus actius financers. Seguint aquest criteri, parlariem de mercats monetaris i mercats de capitals.

S'entén per *mercat monetari* aquell en què es fa la compravenda dels actius a curt termini, incloent-hi el mercat de divises i el mercat d'or. L'oferta la constitueixen principalment bancs, emissors, estalviadors, empreses i capital exterior. D'altra banda, la demanda prové de les empreses, els especuladors de la borsa, inversors i l'Estat.

Paral·lelament, s'entén per *mercat de capitals* aquell en el qual les operacions es realitzen a través de títols valor a mitjà i llarg termini. La principal finalitat d'aquest tipus de mercat és actuar com a intermediari, canalitzant recursos nous i l'estalvi dels inversors perquè després els emissors puguin dur a terme operacions de finançament i d'inversió en les seves companyies.

Si bé el contingut dels mercats monetaris i de capital, tant de renda fixa –privada i pública–, com de renda variable, són importants per a conèixer quines són les fonts de finançament i inversió, no hem de deixar de banda els mercats de derivats.

En els darrers anys, el procés d'innovació i globalització a què hem estat sotmesos ha tingut un gran impacte en el desenvolupament dels mercats de derivats. Els valors que en aquest es negocien, tal com indica el seu nom, es “deriven” o bé de matèries primeres, o bé de valors de renda fixa, de renda variable o d'índexs compostos per alguns d'aquests valors o matèries primeres. És un mercat prou rellevant, tant en operacions de cobertura, com d'inversió i especulació.

El material que aquí s'exposa parteix d'una descripció del sistema financer, els seus agents i institucions financeres, i continua amb un repàs dels canvis més recents que ha experimentat, sense deixar de banda les innovacions i els criteris d'ètica financera. Així doncs, el primer mòdul serveix de preàmbul per a presentar en la resta de mòduls els principals mercats financers: el mercat interbancari, el mercat de deute públic, el mercat de renda fixa, el mercat de renda variable i el mercat de derivats.

Objectius

Mitjançant l'estudi d'aquesta assignatura podreu assolir els objectius següents:

- 1.** Introduir els conceptes bàsics i els elements que intervenen en els mercats financers.
- 2.** Proporcionar el coneixement dels mercats financers i la globalització d'aquests com a fonts d'inversió i finançament, tot aplicant uns criteris ètics universals.
- 3.** Saber localitzar i poder analitzar la informació relativa als diferents mercats d'instruments financers nacionals i internacionals.
- 4.** Conèixer l'organització del sistema financer estatal i europeu, organismes supervisors i agents participants.
- 5.** Conèixer el funcionament del mercat interbancari i les seves funcions.
- 6.** Conèixer les fonts de finançament de l'estat i els actius que s'intercanvien en aquest mercat.
- 7.** Conèixer les fonts de finançament de les empreses privades.
- 8.** Entendre els mercats de valors, i també conèixer els mètodes d'anàlisi emprats per a orientar la inversió en actius de renda variable d'aquests mercats: anàlisi fonamental i anàlisi tècnica.
- 9.** Conèixer les característiques bàsiques dels principals instruments derivats, especialment futurs i opcions.
- 10.** Dissenyar estratègies bàsiques de cobertura, inversió/especulació i arbitratge amb instruments derivats.

Continguts

Mòdul didàctic 1

Introducció al sistema financer

Elisabet Ruiz Dotras i Lluís Sust

1. Definició i objectius del sistema financer
2. Agents participants en un sistema financer
3. Actius financers
4. Mercats financers
5. Desenvolupament dels mercats financers

Mòdul didàctic 2

Mercat interbancari

Elisabet Ruiz Dotras i Lluís Sust

1. Definició de mercat interbancari
2. Tipus d'interès del mercat interbancari i índex de referència
3. Funcions del mercat interbancari en el sistema financer
4. El sistema europeu de bancs centrals (SEBC)

Mòdul didàctic 3

Deute públic anotat

Elisabet Ruiz Dotras i Lluís Sust

1. Definició de deute públic
2. Agents participants en el mercat de deute públic
3. Actius negociats en el mercat de deute públic anotada

Mòdul didàctic 4

Renda fixa privada o corporativa

Elisabet Ruiz Dotras i Lluís Sust

1. Definició de renda fixa
2. Risc de la renda fixa
3. Mercat secundari de renda fixa privada
4. Actius negociats

Mòdul didàctic 5

Mercat de renda variable

Elisabet Ruiz Dotras

1. El mercat de renda variable
2. El comportament de la borsa
3. Valoració borsària

Mòdul didàctic 6

Mercats derivats

Pablo Larraga López i Elisabet Ruiz Dotras

1. Introducció als mercats derivats

2. La gestió del risc
3. Futurs financers
4. Opcions financeres
5. Derivats sobre renda variable: índexs i accions
6. Derivats sobre tipus d'interès
7. Derivats sobre bo nocional de deute públic. Futurs sobre bo nocional
8. *Commodities*

Bibliografia

Calvo Bernardino, Antonio (2010). *Manual de sistema financiero español*. Barcelona: Ariel.

Córdoba Bueno, Miguel (2003). *Análisis financiero: renta fija: fundamentos y operaciones*. Madrid: Thomson.

Diversos autores (2007). *Curso sobre derivados*. Ediciones Gestión 2000.

Diversos autores (2009). *Manual práctico de mercados financieros*. Editorial Delta.

Faus, Josep; Rahnema, Ahmad (2007). *Cómo interpretar la prensa económica y financiera: guía práctica para la lectura de las páginas de economía*. Bilbao: Ediciones Deusto.

Graham, Benjamin (2007). *El inversor inteligente*. Deusto Ediciones.

Jimeno Moreno, Juan Pablo (2004). *Los mercados financieros y sus matemáticas: una guía teórica y práctica para comprender las matemáticas de los mercados*. Editorial Ariel.

Larraga, Pablo (2008). *Mercado Monetario y mercado de renta fija*. Editorial Bresca.

Larraga, Pablo; Elvira, Oscar (2008). *Mercado de productos derivados*. Editorial Bresca.

Levinson, Marc (2008). *Guía de mercados financieros*. Ediciones Gestión 2000.

Manzano, Daniel; Valero, Francisco J. (2012). *Guía del Sistema Financiero Español* (6a. ed.). Madrid: Analistas Financieros Internacionales ("Biblioteca de Economía y Finanzas").

Murphy, John J. (2003). *Prácticas de análisis técnico de los mercados financieros*. Barcelona: Gestión 2000.

Murphy, John J. (2007). *Análisis técnico de los mercados financieros*. Barcelona: Gestión 2000.

Sampedro, José Luis (2010). *El mercado y la globalización*. Editorial Destino.

Sánchez Fernández de Valderrama, José L. (dir.) (2001). *Curso de bolsa y mercados financieros*. Barcelona: Ariel.

Scherk Serrat, Alejandro (2011). *Manual de análisis fundamental*. Inversor Ediciones.

Valls Martínez, María del Carmen; Cruz Rambaud, Salvador (2012). *Operaciones financieras avanzadas*. Ed Pirámide.